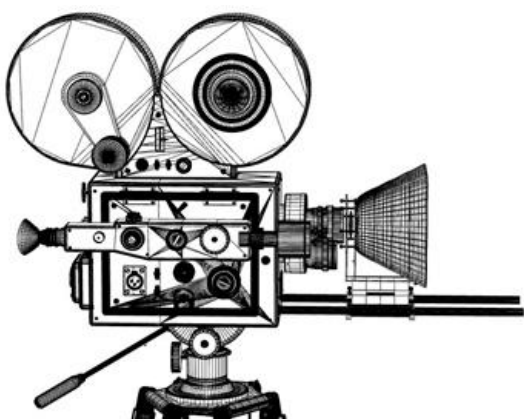

1. Вступ.

Кіно - одне з наймолодших і в той же час одне з наймасовіших мистецтв. Його історія в порівнянні з тисячолітньою історією музики, живопису чи театру коротка. Разом з тим мільйони глядачів щодня заповнюють зали кінотеатрів, і ще більше людей дивляться кінофільми по телебаченню. Кіно надає потужний вплив на серця і розуми молоді.

Дослідження розвитку кіномистецтва на Миргородщині є особливо актуальним з огляду на те, що поточного 2014 року виповнюється 10 років від заснування Телевізійної студії «Миргород» (06.01.2004р.) [11]

Наближаються пам'ятні дати, митців кіномистецтва, життя і творчість яких пов'язані з Миргородщиною:

Виповнюється 20 років від Дня смерті відомого всій країні «діда Панаса» - **Весклярова Петра Юхимовича** (05.02.1994р.) [19], та 115 років від Дня народження славетного кінорежисера, учня і соратника **Леся Курбаса - Лопатинського Фавста Львовича** (29.05.1899р.) [17]

Наближається також 70-та річниця від Дня народження **Зморовича Юрія Валентиновича** (14.04.1946р.) – учасника міжнародних мистецьких проєктів, композитора, поета, скульптора, художника, актора і кінорежисера. [24]

Наступного, 2015 року виповниться 60 років (1955р.) від дати початку зйомок на Миргородщині улюбленого як в Україні, так і за її кордонами фільму **«Максим Перепелиця»**. [14]

Отже, з огляду на велику суспільну значимість теми кіномистецтво Миргородщини, її недостатню висвітленість у літературі та її велику

практичну корисність, ми вирішили обрати темою свого дослідження «Кіномистецтво, як одна з культурних традицій Миргородщини».

2. Основна частина.

У Міській бібліотеці
для дорослих

У Центральній
районній бібліотеці

Отже, обравши предмет дослідження, ми розпочали свою роботу у бібліотеках міста, де у газеті «Миргородська правда» натрапили на статтю Подать Крістіни «У Миргороді знімали фільм «Максим Перепелиця»», з якої ми дізнались про участь генерал-лейтенанта Леоніда Дядюка (1933 р.н.) у зйомках фільму, та про те, що багато епізодів зі славетної кінокартини було знято саме у Миргороді: на території військової частини, на плацу та біля їдальні, також зйомки проводили на околицях Миргорода. [2]

Сам Леонід Дядюк був задіяний для зйомок у двох епізодах: «Я їду у студебекері і рука висунута із кабіни, а народ нас зустрічає із квітами. Також мій взвод призначили головним в епізоді, коли марширують солдати і співають пісню «А для тебя родная есть почта полевая». Ми з солдатами репетирували її кілька днів...Попереду йшли троє офіцерів з прапором. Я був посередині».(Додаток 1)

Далі ми продовжили роботу в інтернеті і встановили, що на даний час генерал проживає у селі Китайгород Царичанського району на

Дніпропетровщині [8]

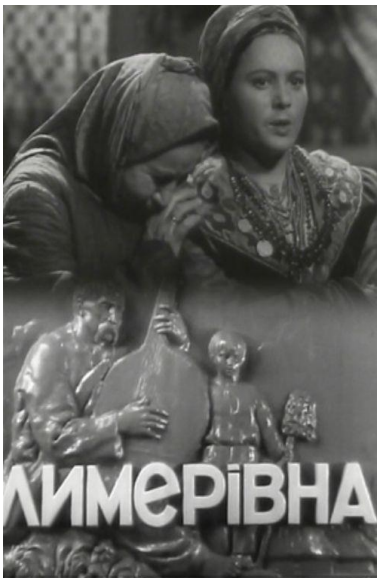

Зустріч зі Склярем Юрієм
Володимировичем

Наступною була зустріч з краєзнавцем і громадським діячем нашого краю Склярем Юрієм Володимировичем. Активіст козацького руху засвідчив, що зйомки одного з епізодів фільму відбувались на місці колишнього хлібного магазину (сучасне приміщення аптеки «Скайлайн». [4] (Додаток 3)

Всі сільські епізоди фільму «Максим Перепелиця» було знято у

с.Савинці Миргородського району. Крім цього там було знято кінострічки:

«**Лимерівна**» (Режисер Василь Лапокниш. Київська кіностудія художніх фільмів, 1955) та «**Партизанська іскра**» (Режисери Маслюков О., Маєвська М. Київська кіностудія імені О.Довженка, 1957). [10]

Далі ми вирішили продовжити пошук фільмів, знятих на Миргородщині у інтернет-центрі Миргородської міської бібліотеки. У результаті пошуку встановили, що кінострічку «**Голод-33**» (Київська кіностудія імені О.Довженка, 1991) знімали у селах під Миргородом. Фільм було відзначено Головним призом 1-го Всеукраїнського кінофестивалю у Києві (1991) і головним призом Венсенського кінофестивалю (2009). [5]

В інтернет-центрі

У Миргородському районі знімали також фільми – «**Диво в краю забуття**» (режисер Наталія Мотузко, Одеська кіновідеостудія, 1991)

і «Голос трави» (режисер Наталія Мотузко, Одеська кіновідеостудія, 1992).

[20]

У нас також було знято документальний фільм «Відкритий доступ» (створено громадською організацією «Центр UA»). Він складається з 5 новел, які висвітлюють те, як 5 осіб намагаються за допомогою закону «Про доступ до публічної інформації» вирішити проблеми, які для них є нагальними у різних сферах їх життя. Дві з п'яти новел пов'язані з Миргородщиною.

У третій новелі «Школа» журналіста Сергія Андрушка йдеться про боротьбу жителів віддаленого району смт. Ромодан за збереження школи, яку Миргородська райрада вирішила закрити. [16]

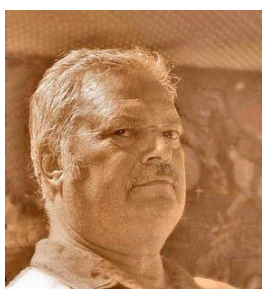

Дмитро Тяжлов із героїнею історії
Шульгою З.І. мешканкою с.Панасівка

Найколеритнішою стала остання новела фільму «У кутку» українського документаліста Дмитра Тяжлова, в якій йдеться про спробу Зої Шульги відновити автобусне сполучення до с. Панасівки та сусідніх сіл Миргородського району. Боротьба за

автобус завершується успішно: рух автобусу Миргород — Велика Обухівка було відновлено. [6]

Щоб дізнатись більше про кіномистецтво нашого краю ми звернулися на сайт пошукового загону «Славія» де в розділі «Відомі люди» знайшли матеріали про видатну поетку і здібну художницю Круглікову Олександрю Олександрівну. [13]

Зморович Ю.В.

Зателефонувавши до поетки, ми дізналися про її широкі знайомства у творчих колах української мистецької еліти. За її свідченнями, улітку 2004 року у смт Комишні, на Миргородщині, перебував знаний поет,

Круглікова О.

скульптор, художник, актор і кінорежисер **Зморович Юрій Валентинович** (1946р.н.). Працюючи на ниві кіномистецтва, він у Комишні та Зуївцях проводив зйомки фільму «І світ мене не впіймав». [3]

Фільм знято за сценарієм Ігора Лапинського. У 46-хвилинній картині знімались актори: Анатолій Черков (Сковорода), Юрій Яценко (Наркіс), Тетяна Шеліга (імператриця), Валерій Легін (Гайдамака), Олексій Вертинський (Пішек), Лев Сомов (офіцер), Дарина Лобода (фрейлина), Осип Найдук (єпископ), Юрій Фреган (Вольтер). [23]

Лопатинський Ф.Л.

З Миргородом пов'язано життя улюбленого учня Леся Курбаса, актора, сценариста і режисера **Фавста Львовича Лопатинського** (29.05.1899 – 31.03.1937).

1922—1926 — актор и режисер театру «Березіль», один з його засновників. Соратник Леся Курбаса. Стояв на чолі другої експериментальної робочої трупі.

1926—1933 — режисер кінофабрики ВУФКУ у Одесі, «Українфільму» (Київ та Одеса). Був режисером фільмів: «Вася-реформатор» (у співавторстві з О.Довженком, 1926), «Синій пакет» (1926), «Василина» (1927), «Суддя Рейтан» (1929), «Двійник», «Кармелюк» (1931), «Висота № 5» (1932), «Роман міжгір'я» (у співавторстві з П. Коломойцевим 1933).

Гостру критику викликала поява «Кармелюка». Новий твір майстра було затавровано як «прояв обурливого місцевого націоналізму», «нацдемівський, унерівський виступ» що «ідеалізує романтичне минуле нації».

1932 року Фавст Лопатинський написав сценарій «Україна», в якому розповідав про жахи тогочасного життя в Україні. У 2006–2007 рр. на виставці СБУ, присвяченій Голодомору, було оприлюднено розсекречене донос секретного агента під оперативним псевдонімом «Чорний» на Ф. Лопатинського і його сценарій «Україна».

1 червня 1937 року в Миргороді Ф. Лопатинський був заарештований і перепроваджений до Києва, а вже 3 вересня 1937 року він був засуджений і розстріляний. 4 жовтня 1962 року Фавста Львовича Лопатинського було реабілітовано «за відсутністю складу злочину». [1]

У Миргороді народився **Павло Федорович Нечеса** (1891- після 1966), - організатор кіновиробництва в Україні. Член союзу кінематографістів.

Матрос дредноута «Імператриця Катерина», учасник штурму Зимового палацу і командир ЧОП у громадянській війні. З 1925 по 1930 очолював Одеську і новостворену (1927) Київську кінофабрику.

Автор сценарію (під псевдонімом Миргородський) художнього фільму «Борислав сміється» (1927).

У 1937 році був арештований за статтею 54-7 КК УРСР (справа про контрреволюційне шкідництво колишніх керівних працівників тресту «Українафільм» і Київської кіностудії).

У 1966 році був ще живий. Останні роки свого життя провів у Києві. Дата смерті організатора українського кіновиробництва невідома. [12]

Павло Нечеса сприяв становленню І.Кавалерідзе як режисера кіно. Іван Кавалерідзе написав сценарій з історії гайдамаччини і відніс його на Одеську кіностудію. Директор кіностудії, кремезний моряк Нечеса, запропонував йому самому бути режисером картини.

- Але...Я не режисер...Я скульптор...Провалю картину!

- І біс із нею, сказав Нечеса – Не буде картини, зате буде режисер!

Буває ж так: як у воду глянув! Помилився лише щодо того, що фільму не буде. Картина з'явилася. Та ще й яка! Називалася вона «Злива» і охоплювала двохсотлітній період історії України». [7]

Саме він запросив на студію з Харкова О.Довженка для «посилення творчого складу групи». Нечеса допомагав своїми порадами і авторитетом усім, хто на це заслуговував, в тому числі і О.Довженкові.

Особливо варто згадати, як народився знаменитий епізод похорону арсенальця. Саме Нечеса розповів Довженкові про те, як вони везли з Миргорода до рідних Сорочинець тіло загиблого командира партизанського загону: «узяли на Дібрівському кінному заводі найкращих племінних коней, труну поставили на лафети, самі посідали на коней і помчали до Сорочинець. Через годину й двадцять хвилин були на місці, я все це добре знаю і пам'ятаю, бо командиром цього почесного ескорту був саме я». Цей епізод так і потрапив у фільм «Арсенал» – зі всіма почестями, з потрійним салютом. Звичайно, у фільмі він набрав значно більшого емоційного звучання, адже в обробці Довженка кожна буденна подія переосмислювалась, набувала глибини, узагальнення». [22]

**Петро Юхимович Вескляров –
Дід Панас**

З Миргородщиною також пов'язане ім'я українського актора театру та кіно, телеведучого, заслуженого артиста України – **Петра Юхимовича Весклярова** (1919-1994). Уродженець с.Тальне Черкаської області Пинхас Хаїмович Вескляр у 1932-40 рр. був актором пересувного Черкаського робітничо-

селянського театру. [21] У 1946 році у складі миргородської трупи він приїхав до Луцька де одружився і працював аж до свого виїзду до столиці. З 1959 року – актор Київської кіностудії імені О.Довженка, ведучий телепередач українського телебачення, у тому числі – прославлений Дід Панас (На добораніч діти, 1964-1988рр.) . [19]

Вескляров у фільмі «Вій»

Далі ми вирішили продовжити пошук у Миргородському краєзнавчому музеї. Під час зустрічі з директором закладу **Фесенком Андрієм Михайловичем**, наша група дізналася про те, що у Миргороді після війни існувала аматорська театральна трупа, у складі якої міг

Зустріч з директором
Миргородського
краєзнавчого музею
Фесенком А.М.

працювати Петро Юхимович. На жаль, працівникам музею склад труп невідомий. Таким чином краєзнавчий музей отримав цікаву інформацію для досліджень.

Наш пошук у інтернеті також приніс нам інформацію про чудового кінооператора, заслуженого діяча мистецтв України, доцента Київського національного університету культури і мистецтв **Юрія Тимофійовича Гармаша**. Прославлений митець народився 22 лютого 1947 року в селі Ковалівка Миргородського району Полтавської області. Був оператором у фільмах та серіалах (всього близько 30): «Вавилон XX»,

Гармаш Ю.Т.

«Ізгой», «Червоні погони», «Така тепла пізня осінь», «Сьомий маршрут», «Бальзаківський вік, або всі чоловіки сво...», «Російський шоколад», «Завжди говори завжди-3», «Золота лихоманка» та інші. На Полтавщині оператор працював над фільмом «Ізгой». Гармаш сам знайшов натуру в селі Вергуни Хорольського району. Фільм отримав приз за образотворче рішення на кінофестивалі в Італії.

Знімав таких акторів як Іван Миколайчук, Костянтин Степанков, Федір Стригун, Богдан Ступка, Сергій Гармаш, Олексій Серебряков, Віра Алентова, Олег Табаков, Андрій Соколов та багатьох інших.

На сьогодні Юрій Тимофійович є кавалером Ордена Св. Володимира 3 ступеня, членом Правління Гільдії кінооператорів, членом Співки кінематографістів України та Європейської асоціації кінооператорів I.M.A.G.O. Нагороджений Головним призом кінофестивалю «Молодість»

(1979), Призом ВКФ, приз за операторську роботу, Головним призом

Виступ І.Жига-Резницького рered
учасникмии кінофестивалю

кінофестивалю «Золотой Витязь». [18]

У 1935 році Миргород було обрано місцем проведення кінофестивалю. З доповіддю про роботу кінофабрики, перед учасниками кінофестивалю, виступив сценарист 1-ї Одеської кінофабрики «Українфільм» І. Жига-

Резницький. [15]

4. Висновки

Отже в результаті нашого дослідження ми:

1. Встановили що на Миргородщині проходили зйомки таких фільмів:

1. **«Максим Перепелиця»** (режисер Анатолій Граник, кіностудія Ленфільм, 1955) – у Миргороді і Савинцях; [14]

2. **«Лимерівна»** (режисер Василь Лапокниш, Київська кіностудія художніх фільмів, 1955) – Савинці; [10]

3. **«Партизанська іскра»** (режисери Маслюков О., Маєвська М., Київська кіностудія імені О.Довженка, 1957) – Савинці; [10]

4. **«Голод-33»** (режисер Олесь Янчук, Київська кіностудія імені О.Довженка, 1991) - знімали у селах під Миргородом; [5]

5. **«Диво в краю забуття»** (режисер Наталія Мотузко, Одеська кіновідеостудія, 1991) - у селах Миргородщини; [20]

6. **«Голос трави»** (режисер Наталія Мотузко, Одеська кіновідеостудія, 1992) - у селах Миргородщини; [20]

7. **«І світ мене не впіймав»** (режисер Юрій Зморевич, 2004) - у Комишні та Зуївцях; [3]

8. **«Відкритий доступ»** документальний фільм (створено громадською організацією «Центр UA»), третя новела «Школа»

журналіста Сергія Андрушка - смт. Ромодан, п'ята новела «У кутку» українського документаліста Дмитра Тяжлова, - с. Панасівки; [16]

2. Ми записали два свідчення про історію кіномистецтва на Миргородщині:

Свідчення **Скляра Юрія Володимировича** (1943 р.н.) – про те, що один з епізодів фільму «Максим Перепелиця» знятий у приміщенні колишнього хлібного магазину (вул. Воскресінська 3);

Свідчення **Круглікової Олександри Олександрівни** (1948 р.н.) - про зйомки фільму «**І світ мене не впіймав**» (2004) - у Комишні та Зуївцях.

3. Використавши статтю Подать Крістіни «У Миргороді знімали фільм «Максим Перепелиця»» дізналися, що одним з учасників зйомок фільму був Леонід Дядюк. [2] Кадри фільму з його участю представлені в додатках ..

4. Дізналися про обставини зйомок фільму «Голод 33» під Миргородом.

5. Отримали інформацію про те, що у 1935 році Миргород було обрано місцем проведення кінофестивалю. [15]

6. Серед відомих людей Миргородщини, що мають відношення до кінематографу, ми виокремили:

Фавста Львовича Лопатинського (1899 – 1937), учня Леся Курбаса, актора, сценариста і режисера, репресованого 1937 року; [17]

Петра Юхимовича Весклярова (1919-1994), актора театру та кіно, телеведучого, заслуженого артиста України, всенародно улюбленого Діда Панаса; [19]

Юрія Тимофійовича Гармаша, уродженця села Ковалівка Миргородського району (1947 р.н.), кінооператора, заслуженого діяча мистецтв України, доцента Київського національного університету культури і мистецтв, кавалера Ордена Св. Володимира, члена Правління Гільдії кінооператорів, членом Співки кінематографістів України та Європейської асоціації кінооператорів; [18]

Павла Федоровича Нечесу (1891- ?), уродженця Миргорода, організатора кіновиробництва в Україні, керівника Одеської та Київської кінофабрик, автор сценарію (під псевдонімом Миргородський) художнього фільму «Борислав сміється» (1927). [12]

5. Використання зібраної інформації

Провівши ряд цікавих досліджень, ми дізналися про важливі моменти та історичний розвиток кіномистецтва на Миргородщині. Вибравши саме цей напрямок роботи, було дуже цікаво вивчати різні епізоди створення кінофільмів на території нашого краю.

Година спілкування «Розвиток кіномистецтва на Миргородщині» 12.09.2014

Щоб ця інформація стала доступною широкому загалу, ми провели ряд заходів: до Дня Українського кіно проведено годину спілкування для учнів 9-х класів «Розвиток кіномистецтва на Миргородщині» (12 вересня 2014

року); також учні нашої школи переглянули кінострічку «Максим Перепелиця» (25 вересня 2014 року).

Перегляд фільму «Максим Перепелиця»

Здобуті нами матеріали ми підготували для оприлюднення у місцевій пресі, та розмістили на сайті творчої групи <http://panas-istoria.3dn.ru/>. (Додаток 4)

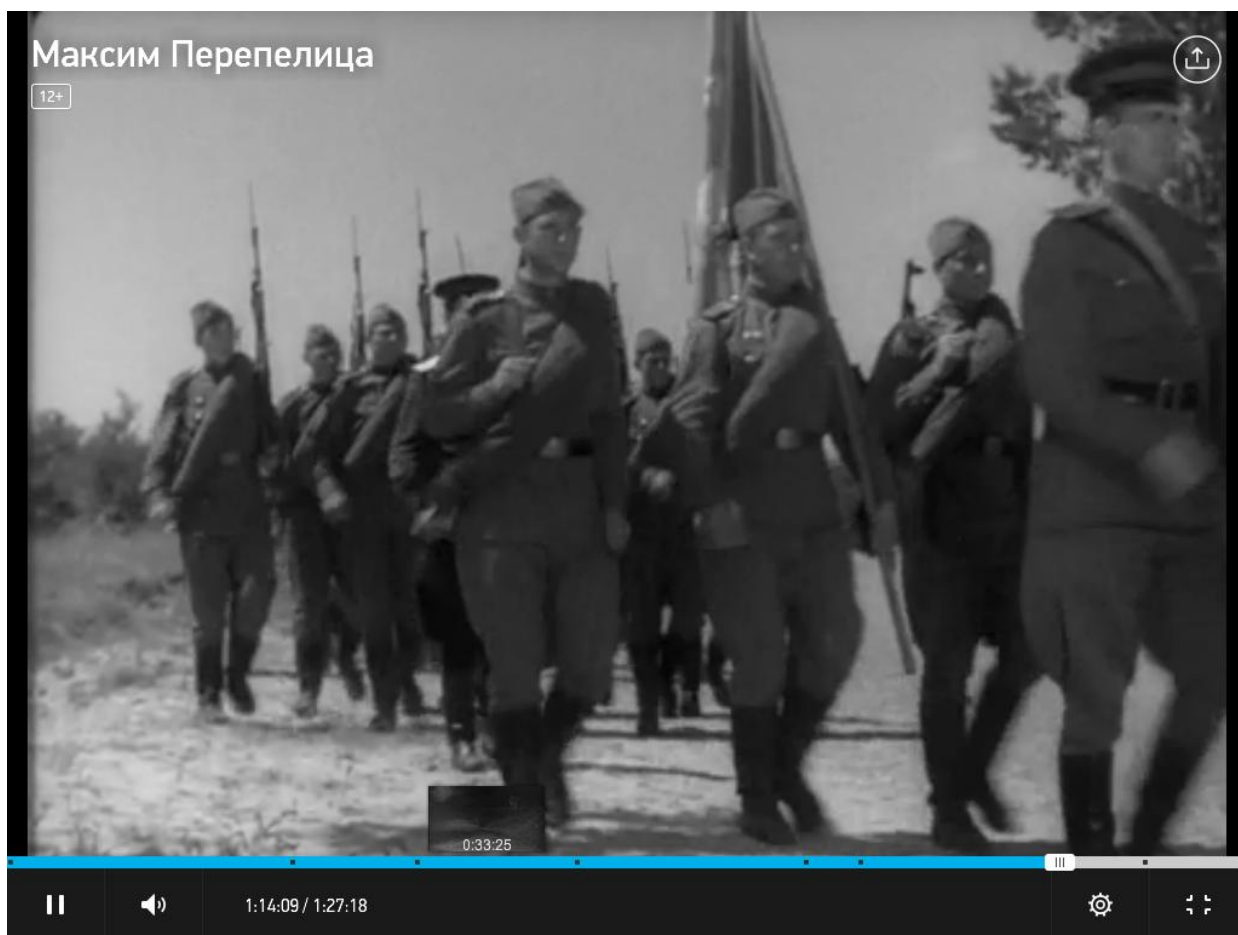
Зібрані нами матеріали у вигляді документів та схем ми

переслали електронною поштою співробітникам Миргородського краєзнавчого музею (mirgmuzey@mail.ru), та досліднику історії – Скляру Юрію Володимировичу.

Сподіваємося, що зібраний матеріал буде використано при вивченні програмного матеріалу у школах Миргородщини та стане в пригоді краєзнавцям.

6. Додатки

Додаток 1. Кадр із фільму. Леонід Дядюк посередині з прапором

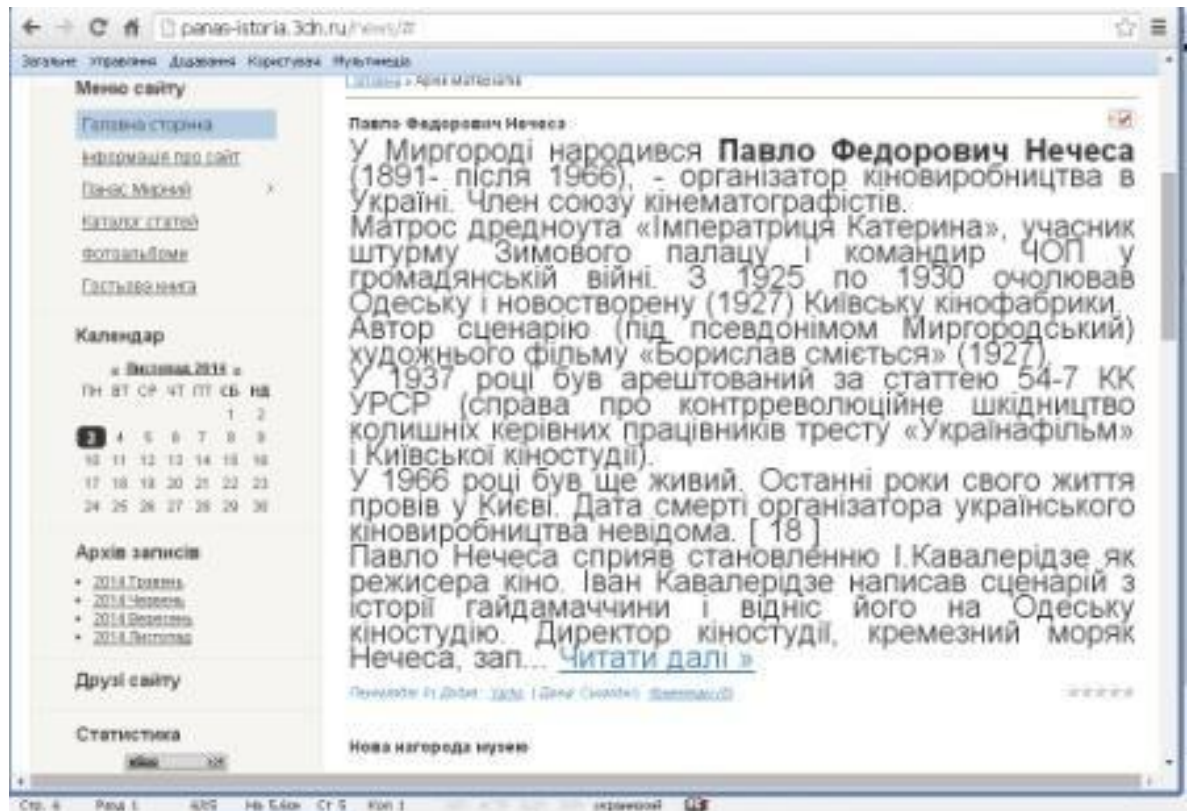
Додаток 2. Кадр із фільму. Леонід Дядюк у кабіні з піднятою рукою

**Додаток 3. Колишній хлібний магазин, де було знято один з епізодів фільму
«Иаксим Перепелиця»**

Додаток 4. Сайт пошукової групи. Публікація матеріалу про Павла Нечеса

Список використаної літератури

1. Безручко О. Маловідомі сторінки життя режисера театру і кіно, педагога Ф. Л. Лопатинського // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки, 2013. Вип. 5.-С.206-212
2. Подать Крістіна. У Миргороді знімали фільм «Максим Перепелиця» // Миргородська правда №8 жовтень 2014р., с.4.
3. Свідчення Круглікової Олександри Олександрівни (1948 р.н.)
4. Свідчення Скліяра Юрія Володимировича (1943 р.н.)
5. <http://archive.wz.lviv.ua/articles/104263>
6. <http://blogs.pravda.com.ua/authors/andrushko/4f42086c86de0/>
7. http://duxovna-stolitca.blogspot.com/2011/12/blog-post_23.html
8. http://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_strategiyu-poglinannya-ukrayini-u-kremli-rozrobili-15-rokiv-tomu/585600

9. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apmpmn_2013_5_35.pdf
10. <http://misto-tv.poltava.ua/news/novini/v-ukrayini-u-drugu-subotu-veresnya-svoyu-115-richnitsyu-vidznachaye-den-ukrayinskogo-kino-pro-filmi-yaki-znimali-u-rizniy-chas-na-poltavshchini-ta-kinematograf-oblasti-sogodni-v-syuzheti-yevgeniyi-davidenko.html>
11. http://publicpolinfo.gov.ua/informational_policy/tv/miska_telestudiya_mirgorod
12. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%B0,%D0_%9F%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BB_%D0%A4%D1%91%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
13. http://slavia.do.am/index/kruglikova_oleksandra_oleksandrivna/0-20
14. http://slavia.do.am/news/u_mirgorodi_znimali_film_maksim_perepelicja/2014-10-14-190
15. <http://tsdkffa.archives.gov.ua/Exhibitions/Kino-ua/>
16. [http://uk.wikinews.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC_%C2%AB%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%C2%BB_%D0%B2%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B5_%D0%B1%D1%83%D0%BB%D0%BE_%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BE_%D1%83_%D0%A5%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96\]](http://uk.wikinews.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BC_%C2%AB%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%C2%BB_%D0%B2%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B5_%D0%B1%D1%83%D0%BB%D0%BE_%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BE_%D1%83_%D0%A5%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96)
17. http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%A4%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%9B%D1%8C%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87#mediaviewer/File:Lopatynsky_Favst.jpg
18. http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%88_%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%A2%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
19. http://www.aratta-ukraine.com/text_ua.php?id=550
20. <http://www.gazeta-ptk.org.ua/archives/4895>
21. <http://www.kino-teatr.ru/kino/acter/m/sov/17335/bio/>
22. http://www.ktm.ukma.kiev.ua/show_content.php?id=1019
23. <http://www.liter.net/=Zmorovich/>
24. <https://www.youtube.com/watch?v=aqJWNv-lZ20>